

Joj — Zvonček!

Spisal Ivo Trošt.

avčičeva Milena in Jurkova Zorica sta bivali v zakurjeni sobi in žalostno pogledovali skozi okno. Zunaj je vladala neizprosna zima z vsemi silami. Mraz je bilo, da je duša zmrzovala v slabo oblečenem človeku, in snega do kolena sploh — koliko pa pri prijateljih, kamor ga je znosila vihrava burja, pristna notranjska domačinka. O nji so umni možje že mnogo pisali, še več pripovedovali; le tega še nisem slišal, da bi bil kdo širom sveta razglasil njen notranjski koledar, ki je posebno v vremenskih stvareh zanesljiv svetovalec. Kraška burja je namreč poslala vse zvezdoglede in vremenske preroke rakom žvižgat kakor naš pesnik, veliki Prešeren. Koledar neizprosne kraške gospodovalke kaže nepretrgoma: devet mesecev zimo, a tri mesece mraz. Šaljivi Notranjci so to dobroto celo hoteli preobrniti, češ: tako mrzle se vendar ne smemo kazati — vsaj ne pred svetom, pa so rekli: tri mesece zime in devet mesecev mraz, kar pa ni njihove slave kakor tudi moči kraške gospodovalke zmanjšalo niti za — enega juda v peklu.

Burja je torej praznovala tiste dni svoj god, in zima je poizkušala svoje moči.

Kavčičevi hiši nasproti stoji Dolenceva ali Klinčarjeva, kakor je že vedel pokojni Levstik, ko je trdil, da je najboljša postrežba v gostilnici pri Klinčarju na Razdrtem.

Deklici Milena in Zorica sta opazili ob nasprotnem oknu Dolencevo Rušo, ki so jo šteli med najzgovornejše učenke vaše šole. Tovarišice so jo često zmerjale — jezičnico, dasi je bila gosposke rodovine in so tudi tukajšnji Slovenci po zgledu svojih pohlevnih pradedov prav pasje oboževali nekdanje zatiralce — nemške in laške barone.

Ruša ni nikomur prizanašala s svojim jezičkom. Toda danes je bil četrtek popoldan, tete burje god in strine zime čestiti praznik. Pošto so prinesli iz Postojne šele pred poldnem, vipavske itak ne pusti burja iz doline čez Rebrnice pod Nanosom. „Le počakajte!“ si misli razmršena razgrajalka, ki ima po zatrdilu samih domačinov mladiče pri Razdrtem in na Gabrku onkraj Senožec pod največjo skalo.

In ljudje so morali čakati. Kdo bi se sicer prerekal z neugnano starko, ki je ne morejo niti ob največji vročini o sv. Jakobu ugnati v sicer obširne podzemeljske prostore.

„Lej, kako rada bi prišla k nam Ruša!“ opozori Milena Zorico in po kaže skozi okno.

„Rada; pa je meni včeraj rekla: lažnica; nečem je.“

„In meni je očitala, da se držim kakor gospa s pošte; tudi jaz je ne maram.“

„Le doma naj bo,“ določi Zorka, ki je tudi sama že dolgo vasovala pri Kavčičevih. Še enkrat se je ozrla v Dolenčevo okno in dejala: „Tako-le se godi jezičnicam. Na, na!“

Tedaj jo je pa rezal po cesti mimo okna pismonoša Tone s pošto. Kučmo je imel črez ušesa, škornje do kolen, brke kakor dva roga in tudi držal se je prav okorno kakor bi prodajal — trepet. Sukal se je kar izcela — pravcati škopnik na skednju. V torbi je imel pošto za vas, a v oroka-vičeni roki veliko, napol v papir zavito knjigo.

„Joj, Zvonček!“ vzklikneta obe deklici v eni sapi, in Milena pristavi: „Naša mama ga je dala vezat še pred Božičem. Zdaj je tu. Oh, kako se veselim! Zorica, še danes ga pregledava. Le ostani, zima, zunaj! Zvonček, joj, Zvonček!“

Obe sta hiteli v kuhinjo, kjer je Tone delil došla pisma in druge pošiljatve. Prinesel je Zvonček lepo vezan.

Tudi Ruša je spoznala skozi okno, kaj je imel Tone v napol zavitem papirju. Opazila je celo, da odhajaje od Kavčičevih ni imel več one vezane knjige. Pustil jo je torej tam. Ruši je bilo celo umevno, da sedeta sedajle Zorica in Milena lepo zložno v topli sobi v naslanjač ob zidu pri topli peči in začneta prebirati Zvonček: najprej slike, seveda, potem drobne pesemce, povesti s podobnicami, uganke, ki sta jih uganili sami, pesemce z napevi in slednjič še ostalo gradivo. Kar vleklo jo je nekaj h Kavčičevim, toda stoj! Ali se niso sporekle včeraj? Ne. Tako ne sme, ne more. In ona nima Zvončka, pa je njeno ime tam črno na belem med rešilkami neke zastavice v podobah. Oh, da ji ga niso naročili! Več pesemc zna celo na pamet. Ruša se ne uči posebno spretno, ali jeziček ji teče, kakor da tare ververica leščnike na višku tanke jelke.

Kako bi si pomagala? Kaj, ko bi jo mama poslala po kako stvar k sosedu? Ali kaj vprašat? Lepa priložnost bi se dala uporabiti kakor še nikoli: najprej bi opravila, kar je bilo ukazano, potem bi se smehljaje upala še vprašati, kaj počneta Milena in Zorica. Soseda je razumna ženska, pa bi takoj umela, česa je še treba. Da, prav tako bi prišla lahko h Kavčičevim. Ko je že tam, nič skrbi več, da se izmota zastran včerajšnjih besed.

Gre k mami.

* * *

V tem času sta tovarišici pri sosedu že sedli na zofo in prebirali Zvonček. Veliko jima je bilo znanega že iz posameznih števil, kjer so pridno reševale zastavice, šaljiva vprašanja, računske naloge in uganke v podobah. Prelistali sta že vse od prve do zadnje strani in se ugloabili v čitanje drobnih pesemc. Milena jih je tudi znala že več na izust, a Zorica jih je ponavljala za njo. Posamezne številke so namreč dobivale v pregled tudi v šoli.

Nekoliko drugačno zabavo je poizkušala tačas Ruša. Mama je namreč spoznala njen namen, zakaj bi rada šla k sosedu, se ji nasmejala in rekla:

„Pa si trdila sinoči, da je Zorica lažnica in Milena je pregosposka, a danes te zapode, ako prideš blizu.“

„Zvonček imata, mama, pa bi ga rada videla tudi jaz. Zakaj ga meni ni prinesel Miklavž? Verjemi, mama, da me ne zapode; si že pomagam.“

„Sedaj te nimam po kaj poslati h Kavčiču.“

„Pa si kaj izmili.“

Mama pogleda hčerko in jo posvari, da to ni lepo. Vse, kar počnemo, mora imeti pravi namen. Tudi tu si ve pomoči mala Ruša.

„Veš, mama, grem vprašat, koliko velja Zvonček, da mi ga lahko kupite.“

„Pojdi,“ veli Dolenčeva mama, videč, da bi hčerko zaman ustavljala doma. Ruša pa tudi ni čakala, da bi ji bilo treba reči še drugič. Kakor bi trenil, je bila čez cesto v Kavčičevi veži in v kuhinji, kjer je pozdravila sosedovo mamo in vprašala, kaj dela Milena. Gospa Kavčičeva je imela precej drugega opravila, pa je kmalu uganila, da Ruši nedostaje družbe. Poslala jo je naravnost v sobo k tovarišicama s pristavkom: „Saj vem, da je tudi tebi dolg čas. Ti otroci! Človek ima pa vedno preveč dela.“

Ruša ni umela poslednje opomnje: skrbela jo je včerajšnja zamera. Že je stala na pragu, prišla za kljuko, pritisnila rahlo in poslušala pogovor. Morda se pomenkujeta prav o nji. Kaj še! Govorili sta glasno in veselo. To je delovalo na nestrpno čakajočo Rušo z neodoljivo močjo. Ni se več mogla zdrževati. Nalahko odpre duri, stopi čez prag in ostane. Prav nič je še nista bili opazili. Čakala je, da jo ugledata in potem — zgodi se kar koli — povabita bliže. Sedaj je že dodobra umela pogovor:

„Kaj boš pisala za Zvonček ti, Zorica, ko dorasteš: pesemce ali povesti?“

„Jaz — povesti, veš take-le s podobicami, pa dosti podobic — na vsaki strani vsaj ena. Pa ti, Milena?“

„Meni najbolj ugajajo igre, take kakor smo eno igrale lani ob koncu leta in o sv. Miklavžu. Jaz bom pisala igre in pesmi. Ali niso lepe o kralju Matjažu, o zakleti kraljični, o speči deklici v steklenem gradu, o Palčkih, škratih in duhovih ali pa basni, kjer govorijo živali in druge stvari.“

Milena je govorila živahno in se ozirala po sobi, češ: naj ugovarja, kdor meni, da ne govorim prav! Med tem kretanjem je pa ugledala ob durih Rušo. Presenečena je že hotela zavpiti, kdo se je prikradel v sobo kakor tat v kaščo ter zapoditi jezičnico domov. Toda Ruša je gledala tako proseče, da je njen pogled mahoma podrl Milenino nevoljo. Še pravočasno se je domislila ta, da se olikanemu človeku ne spodobi tako kruto maščevanje. Nekaj je pa le odločila za neugnanko Rušo. Čakaj! Hitro ji razloži, kake stvari bo pisala Zorica za Zvonček in kaj ona, ko dorasteta in bosta znali.

„Kaj nam napišeš pa ti, ko boš velika?“ zagrmi nanjo kakor trobenta strahu in groze z gore sinajske. Ruša ni bila posebno nadarjena ne posebno pridna. Tu jo je hotela ujeti zvita Milena.

„Le povej, no!“

„Jaz ne — napišem — nič takega.“

„Kaj pa?“ vprašata Zorica in Milena zmagovito. Ruša pa odvrne mirno:

„Jaz — bom brala, kar napišeta vidve.“

Deklici niste vedeli, če bi se jezili ali smejali; odgovor jima je pa ugajal, in Ruša se ni mogla ubraniti neodoljivi sili, ki jo je tirala bliže, da bi vsaj od daleč pogledala v Zvonček. Pogled ji je uhajal od knjige proseč zdaj k eni, zdaj k drugi součenki, da bi jo povabila bliže. Slednjič je bila nevede že prav pri naslanjaču in vsa srečna opazovala podobice v knjigi.

Kolik razloček! Dolenčeva Ruša včeraj objestna jezičnica, danes ponižna, boječa tovarišica. To je bilo Mileni in Zorici dovolj zadostila: človeka nedostojno je maščevanje, zakaj osveta rodi samo jezo in strast. Najplemenitejša osveta je oproščenje. Tako so slišale vse tri deklice doma in v šoli.

„Ruša, pa prisedi!“ jo povabi Milena.

Vsa srečna objame sosedovo okolo vratu in se sklone nad Zvonček. Vse nasprotstvo se je pleglo. Zmagala je najplemenitejša osveta — oproščenje.

Zunaj je divjala burja, prva notranjska gospodovalka, ki ima mlade tam nekje na Žingarici pod Nanosom ter na Gabrku ob kranjsko-primorski meji v tistem hrastičevju nad Sinadolčani. Deklice pri Kavčiču niso slišale njenega divjanja. Iz sobe je zbežal dolg čas nekam gor v pečine pod Nanos, pa še tam gori ga je zeblo, da jo je pobrisal črez Plešo v gozd, si tam poiskal globoko brezdno, ki sega prav doli do vode, tekoče pod zemljo iz Predjame na Pivki pa v Vipavo. Tam je sedel na široki skalnati sklad in zadremal.

Zunaj se je vsipal sneg kakor, da hoče zamesti celo na veliki cesti slehrno sled in zasuti vse hiše prav do kapa. Burja je imela z njim svoje igrače in ga nosila na kupe ljudem pred hišna vrata, češ: „Ljudje božji, le doma ostanite. Zunaj je mraz, zunaj sem jaz. Drv nimate nikoli preveč, a sneg je topla odeja.“

Šele pozno zvečer, ko je pri Dolenčevih gorela luč, je prišla Ruša domov. Mamica se je čudila, da je niso odpravili že prej, zakaj predobro je poznala najobčutljivejšo stran svoje hčerke: da ne zna nič posebno molčati. Toda danes je bila izjema, danes je zmagal Zvonček, zmagal zimo, burjo in včerajšnjo zamero.

Koliko zmore dobra knjiga v dobrih srcih!

Ne le ta dan, tudi pozneje so ostale vse tri deklice iskrene prijateljice.

Tisto pomlad pa, na velikonočno jutro je vzkliknila tudi Dolenčeva Ruša: „Joj — Zvonček!“

Lepo vezana knjiga je namreč počivala na njenem zglavju — veliko-nočno vezilo.

